

3-ЎЎ ЧАШМАСИ

ABDULLA QODIRIY NOMIDAGI JIZZAX DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI GAZETASI

№ 9-10 (204-205) . 2012 YIL, OKTYABR, NOYABR ISSN-2010-9393 1993 YIL, 21 MARTDAN CHIQA BOSHLAGAN

18 ноябр – Ўзбекистон Республикаси Давлат байроғи қабул қилинган кун

Президентимиз Ислам Каримовнинг таъаббуси билан 1991 йил 18 ноябрда «Ўзбекистон Республикасининг Давлат байроғи тўғрисида»ги қонун қабул қилинди. Унда миллий байроғимиз мамлакатимиз суверенитетининг рамзи экани белгилаб қўйилди.

Гурур ва фахримиз тимсоли

Озод ва обод Ватанимиз – Ўзбекистоннинг байроғи бизни улуг мақсадлар томон бошловчи буюк машъаладир. Байроғимиздаги ҳар бир ранг, ҳар бир белги ўзига хос маъно-мазмунга эга бўлиб, миллатимиз буюк ўтмишини, халқимизнинг юксак маънавий қиёфасини акс эттиради. Масалан, мовий ранг мусаффо осмон ва обиҳаёт рамзи бўлиб, яхшилик, донишмандлик, ҳалоллик, шон-шухрат, садоқат ва юртимизда ҳукм сураётган тинчлик, барқарорликни намоён этса, оқ ранг азалдан поклик, беғуборликни ифодалаб келган. Яшил ранг яшариш ва янгиланиш, шу билан бирга она табиатимиз тимсолидир. Янги чиқиб келаётган ой ва ўн икки юлдуз ҳам Шарқда қадимдан мукамалликни, комилликни англатади.

Миллий байроғимиз давлат идора ва муассасалари, ўқув юртлари, халқаро ташкилотлар, эл-чихоналари-

миз пештоқларида ҳилпираб турибди. Айниқса халқаро спорт мусобақаларида галаба қозонган спортчиларимиз шарафига юртимиз байроғи кўтарилган чоғда ҳар биримиз чексиз ҳаяжонга тушамиз, қалбларимиз гурур ва ифтихорга тўлади. Мен оддий бир спортчи сифатида ана шундай лаҳзаларни бир умрга унутмайман. Келажакда шогирдларимни ҳам ана шу бетакрор маънавий қадрият руҳида тарбиялашга, уларнинг қалбидаги юртга мухабат ва садоқат туйғуларини мустаҳкамлашга сўз бераман. Ўзбекистонимиз байроғи бошқа рамзларимиз қатори порлоқ келажакимиз учун катта ишонч тимсолидир.

Ирода МАТМУРОВОВА,
Жисмоний тарбия ва жимоний маданият йўналиши талабаси, дзюдо бўйича Ўзбекистон чемпиони

МАЪНАВИЙ БОЙЛИК – ОБОД ТУРМУШ

Биз маънавият ва унинг аҳрмияти, ҳаётимиздаги роли ҳақида кўплаб эшитамиз ва гапираемиз. Хусусан, маънавий тушунчаси ҳақида кўплаб таъриф ва тасавуруларга дуч келамиз. Умуман олганда, бу тушунча жуда сермазмун кўп қиррали тушунчадир.

Маънавият миллат кўзгуси

Шу нуқтаи назардан шундай мантикий фикрларни эшитиб, биз ёшларнинг ҳам тафаккурида маълум бир тушунча пайдо бўлади. Маънавият – кенг қамровли аниқ бир тушунча бўлиб, инсоннинг барча маънавий, ахлоқий томонларини кўрсатувчи, уни ҳар доим етукликка, баркамолликка, комилликка элтувчи, ва албатта, ана шундай жиҳати билан бошқа инсонлардан, жонзотлардан фарқланиб турувчи буюк куч ва салоҳиятдир. Муҳтарам юртбошимиз И.Каримовнинг «Маънавият инсонга она сuti, ота намунаси ва аждодлар ўғити билан сингади», ёки бўлмаса, «Маънавият – инсонни руҳан покланиш, қалбан улғайишга чорлайдиган одамнинг ички дунёси, иродасини бақувват, имон-эътиқодини бутун қиладиган, виждонини уйғотадиган бекиёс куч, унинг барча қарашларининг мезонидир» деган назарий қарашларига таънишимиз лозим.

Ҳақиқатдан ҳам, маънавиятли инсон деб саҳийлик, ватан-

га содиқлик, ҳалоллик ва бошқа эзгу амалларни ўзининг чинакам олий бир мақсади деб қарайдиган ва шу мақсад йўлида инсонларни қалбан ва руҳан жалб қила оладиган етук инсонларни баралла айтишимиз мумкин. Зеро, маънавияти бақувват, иродаси бутун, ватанга содиқ кишилар жамият, миллат ва халқнинг маънавиятини шакллантиришда, уни салоҳиятини тобора юксак даражага кўтаришда энг муҳим кишилар ҳисобланади. Албатта дунёда глобаллашув жараёни кенг тус олаётган бир пайтда биз ўзлгимизни, миллийлигимизни йўқотмаган ҳолда ана шундай етуклик ва баркамолликка интилишимиз зарур. Оддийгина қилиб айтганда, бизнинг одоб-ахлоқимиз, билимимиз, истеъдодимиз, қобилиятимиз, ватанга содиқлигимиз маънавиятли инсон бўлиб етишимизга асосий мезондир, десама адашмаган бўламан. Зеро, маънавият-инсоний гў-

заллигимизни намоён қилишга бевосита хизмат қилади. Маънавиятсиз инсон – ҳеч қачон ўзлигини англай олмайди, тарихини, бугуни ва келажакни тасаввур қила олмайди.

Узоқ тарихимиздан маълумки, халқимиз ҳар доим, ҳамма вақт маънавий етуклик, маънавий баркамоллик туйғуси ва шижоати билан яшаган ва бу буюк ҳиссиёт уларнинг ҳаёти ва турмуш тарзида асрлар оша ҳар доимгидан ҳам ўсиб, ривожланиб, юксалиб бораверган.

Халқимизнинг маънавияти шундай бир қудратки, ундан ҳар бир киши маънан куч-қувват, илҳом олади.

Ўзининг буюк ва машаққатли ишларга қодир эканини ҳар қачонгидан ҳам бажаришга қалбан ва руҳан ҳис этади ва унга тайёр бўлади.

Хулоса қиладиган бўлсак, буюк тарихга, умрбоқий, юксак қадриятларга эга бўлган халқимизнинг маънавий маданиятини ҳар қачонгидан ҳам асраб-авайлашимиз, уни ривожланишига ва юксалишига, ўсиб келаётган авлодларимиз онгига ана шундай қадриятларни жойлаштиришга ҳар биримиз масъулмиз.

Биз ҳам ана шундай юксак маънавиятли, баркамол авлод бўлишга ҳаракат қилайлик.

Илёс АТАБЕКОВ,
Меҳнат таълими йўналиши талабаси

УШБУ СОҲДА:

2-бет
КОНСТИТУЦИЯ
– ҳуқуқимиз қафолатидир.

3-бет
Оила – маънавият бешигидир.

4-бет
Озон қатлами ва инсоният

...«Озон туйнуғи» нафақат Антарктида ва Жанубий Америкада, балки, аҳоли зич яшайдиган Шимолий Америка, Осиё ва Европа осмонида ҳам пайдо бўлиши мумкин.

...адабиётшунос олим, Ўзбекистон Республикаси Давлат мукофоти соҳиби, Ўзбекистон Фан аربоби, Беруний номидаги Республика давлат мукофоти лауреати, филология фанлари доктори, профессор Наим Каримов саксон ёшга тўлди.

5-бет
Адабиётга бахшида улр

6-бет
Аввалоқидини
позитивни ҳаққига

Каллимах ниҳоятда сермахсул ёзувчи бўлган: қадимгилар бу шоирнинг саккиз юздан ортқ илмий ва бадиий асарлар ёзганлиги ҳақида маълумот берадилар.

Хабарлар, янгиликлар

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинган куннинг 20 йиллигига

Халқ шоирлари билан талабалар учрашуви

Институт маданият саройида Ўзбекистон Республикаси Ёзувчилар уюшмаси раиси ўринбосари, Ўзбекистон Халқ шоири Сирожиддин Сайид, Ўзбекистон халқ шоири, Олий мажлис сенати аъзоси Махмуд Тоир, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси Жиззах вилоят бўлим масъул котиби Туроб Мақсуд, Жиззах вилоят хўжалик суди раиси, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси Комил Синдаров билан талабалар ҳамда профессор-ўқитувчиларнинг учрашуви бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 20 йиллигига бағишлаб ўтказилаётган "Ўзбекистон Республикаси Конституцияси – бахтимиз қомуси" мавзусидаги ёзувчи ва шоирлар билан ўтказилган тадбирни институт ректори О.Дўсматов кириш сўзи билан очди.

Ўзбекистон халқ шоирлари Сирожиддин Сайид ва Махмуд Тоир сўзга чиқиб, яқинлашиб келаётган кутлуг байрам – Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганлигининг 20 йиллиги муносабати билан барча тадбир иш-

тирокчиларини табриклаб, ўзларининг Ватанга, юртга муҳаббат тўғрисидаги шеърларидан намуналар ўқиб бердилар.

Жиззах вилоят хўжалик суди раиси, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси Комил Синдаров "Конституция – бахтимиз қомуси" мавзусида маъруза ўқиди.

Ўзбек тили ва адабиёти факультети 3-босқич талабаси Дилшод Ўралов ўз шеърларидан намуналар ўқиб берди. Учрашув талабаларимиз қалбида катта таассурот қолдирди.

Ўз мухбиримиз

Тил - миллат кўрки

Дўстлик туманида дала амалиётида иштирок этаётган профессор-ўқитувчилар ва талабалар билан биргаликда ўзбек тилига Давлат тили макоми берилганлигининг 22 йиллиги муносабати билан "Тил-миллат кўрки" мавзусида давра суҳбати ўтказилди.

Тадбирда институт маънавий-маърифий ишлар проректори доц. А.Тангиров, илмий ишлар проректори М.Султонов, маънавий-маърифий ишлар бўлим бошлиғи Ф.Қўшназаров, ўзбек тили ва адабиёти ҳамда бошланғич таълим педагогикаси факультетлари профессор-ўқитувчилари ва талабалари иштирок этдилар.

Ўз мухбиримиздан

2012 йил 20 ноябрдан 20 декабргача «Ёнги хавфсизлиги ойлиги» ўтказилади.

Суратда: ЁХХБ ходимларининг институтимизда талабалар иштирокида ўтказган тадбирларидан лавҳалар акс этган.

Хаётини наинки, бутун ижод йўлини адабиётга бағишлаган, Чўлпон, Ойбек, Ҳамид Олимжон, Мақсуд Шайхзода, Усмон Носир, Миртемир ҳақида китоб ёзган, бошқа кўплаб ижод аҳлига тааллуқли мавзуда мақолалар битган, адабиётни теран кўз билан кўриб, заковат ила таҳлил қила билган инсон, адабиётшунос олим, Ўзбекистон Республикаси Давлат мукофоти соҳиби, Ўзбекистон Фан арбоби, Беруний номидаги Республика Давлат мукофоти лауреати, филология фанлари доктори, профессор Наим Каримов бугунда саксон ёшга тўлди.

Миллий мафқуранинг асосий тамойиллари шаклланган ҳозирги шароитда XX аср ўзбек адабиёти ва кўплаб намояндалари ижодига ҳам янги қарашлар асосида ёндошишнинг зарурати туғилган бир вақтда, Наим Каримов биринчилардан бўлиб, шу ишга бел болагани ҳеч кимга сир эмас.

ларнинг мазкур давр адабиёти ва фани ривожига қўшган ҳиссаларини, тўхмат ва зугумлар остида кечирган, оғир, фожиали ҳаётларини бой архив материаллари асосида ёритиб берди.

Адабиётшунос олим ижодининг кейинги босқичидаги ўзига хос хусусиятлари-

фаолиятида унинг атоқли шоир ва ёзувчилар асарлари илмий-танқидий матнни яратиш борасидаги меҳнатлари алоҳида эътирофга лойиқ. Шу ўринда Ҳамза Ҳакимзода Ниёзийнинг 5, Ойбекнинг 20, Фафур Фуломнинг 12, Ҳамид Олимжоннинг 10 жилдлик Мукамал асарлар тўпламлари ҳам унинг бевосита раҳбарлиги ва иштирокида нашр этилган. Шу билан биргаликда мустақил давлат талабларига жавоб бера олувчи дарсликлар, қўлланмалар яратди. 5-синф учун дарслик-мажмуа, 9-синф ва 11-синф учун "XX аср ўзбек адабиёти" дарслиги, университетлар ва педогогика институтлари учун "XX аср ўзбек адабиёти тарихи" дарсликларининг муаллифларидан

Адабиётга бахтида улр

Шу ўринда академик Бахтиёр Назаровнинг мунаққидга берган таърифини келтириш жоиз: "Ижодий серкирралик, сероҳанглилик, ранг-баранглик, кўтарилаётган муаммолар ҳамда уларнинг ечимидagi журъат, янгиликлар ва ташаббус сингари фазилатлар жиҳатидан бугунги танқидчилигимизда Наим Каримов билан беллаша оладиган мунаққидларимиз деярли, йўқ ҳисоб".

Дарҳақиқат, ҳассос олимнинг илмий-ижодий ва маърифий фаолиятига назар ташласак, адабиётшунос олим нақадар ҳақ эканига шохид бўламиз. Наим Каримовнинг бой ва ранг-баранг илмий-эстетик ижоди XX аср ўзбек адабиёти ва адабий танқидчилиги тараққиётида муҳим аҳамият касб этади. Унинг қаламига мансуб "Махмудхўжа Бехбудий", "Чўлпон", "Миллатни уйғотган шоир", "Ойбек", "Ойбек ва Зарифа", "Илҳом чашмасининг ажиб мавжлари", "Ойбек гулшанида қолган гунчалар", "Ҳамид Олимжон", "Мақсуд Шайхзода", "Усмон Носир", "Усмон Носирнинг сўнги кунлари", "XX аср адабиёти манзаралари" каби асарлари йирик олимнинг тинимсиз меҳнатлари, самарали изланишлари натижасида майдонга келди ва илмий жамоатчилик томонидан ўзбек адабиётшунослиги ва танқидчилигининг янги босқичдаги тараққиётини ўзида ифодалаган асарлар сирасида алоҳида аҳамият касб этади.

Бундан ташқари, олимнинг "Чўлпон ҳаёти ва фаолияти", "Маърифатпарвар шоир", "Адабиётимиз тарихидаги ёрқин сиймо", "Бехбудийнинг сўнги сафари", "Муборак имзо" сингари жиддий тадқиқотлари босилди. Уларда муаллиф Бехбудий, Фитрат, Чўлпон, Ойбек, Мақсуд Шайхзода, Усмон Носир, Тўхтасин Жалолов, Ҳамид Сулаймон каби атоқли олим, шоир ва адиб-

дан бирини жадидчилик даври адабиётининг кам ёритилган жиҳатларига алоҳида эътибор бериш, ўзбек адиблари ҳаёти ва ижоди ҳамда асарларидаги ярим қоронғу бўлиб келаётган саҳифаларни қатағон даври билан мустаҳкам алоқадорликда ёритиш ташкил этар экан, олим буни меъёрига етказиб удалади.

Наим Каримов 1999 йилда Ўзбекистон Маърифатпарварлар жамияти раиси, Мустақиллаштириш комиссияси раҳбари этиб тайинланди. "Шахидлар хотираси" хайрия жамғармаси раёсатига раислик қилиб, ўтган асрнинг 30-50 йилларидаги сиёсий қатағон қурбонлари хотирасини абадийлаштириш ишига муносиб ҳисса қўшди. Жамғарма жамоаси олиб борган ишлар ва тўплаган ҳужжат ва ашёлар 2002 йилда "қатағон қурбонлари хотираси" музейининг ташкил этилишида пойдевор бўлди. Олим 2008 йилгача шу музейнинг директори сифатида фаолият юритди. Албатта, бу заҳматли илмий изланишлар, тинимсиз меҳнатлар ҳукумати-миз томонидан муносиб тақдирланди. Наим Каримов 1999 йилда "Эл-юрт хурмати" ордени, 2000 йилда "Офарин" мукофоти совриндори деб топилди.

Мунаққид ўз ижодининг мустақиллик йилларидаги босқичида "Ўзбек зиёлиларининг жаллодлари" мақолалар туркумини яратди. Хусусан, "Бир адабий қаллоблик тарихи", "Ўзбек адабиёти жаллодлари", "Ҳамза Тошкентда", "Ҳамзани ким ўлдирган ёхуд Шохимардоннинг қора баҳори", "Алломиш"нинг қатл этилиши", "Кутлуг қон"нинг яратилиши", "На олтин, на жавоҳир эдим...", "Битта ўзим билан..." сингари мақолалари шу туркумдаги мақолалардир.

Наим Каримовнинг илмий

биридир. Шунингдек, "XX аср адабиёти манзаралари" муаллифи.

Олимнинг ижодий қизиқишларининг яна бири театр санъати ва бадиий таржимадир. Олимнинг театрга бўлган меҳри машҳур режиссёр Б.Йўлдошев билан ҳамкорлик ҳамда айрим пьесаларни таржима қилишда ўз ифодасини топди. У австриялик немис драматурги Ф.Дюренматнинг "Бир эшак хангомаси", араб драматурги Тавфиқ Алҳакимнинг "Фаройиб оқшом" ва бошқа драматургларининг пьесаларини ўзбек тилига таржима қилди. Садриддин Айнийнинг машҳур "Судхўрнинг ўлими" асари асосида инсценировка тайёрлади ва у "Бухороий шариф" номи билан саҳнага қўйилди. Якуб Коласнинг "Талаш бобо" ("Трясина") романи, С.Алешиннинг "Муҳаббат жиявалари" пьесаси, С.Маршак, А.Исаакян, А.Кулешов қаламига мансуб баъзи шеърлари олим таржимасида матбуот юзини кўрди.

Япония, Германия, Россия, Туркия олимлари назарига тушган ижодкор олим Наим Каримовнинг илмий-назарий тадқиқотлари, маърифий романлари, бадиий-публицистик мақолалари, дарслик, мажмуа ва методик қўлланмалари билан ҳар бир ўзбек китобхони қалбига кириб борди. Ўз қадрини топди. Заҳматқаш, жонқуяр, фидойи олим Наим Каримовни бугун 80 ёши билан юракдан қутлаб, сермахсул ижодига барака тилаб, эл-юрт хизматида ҳормай-толмай, биз шоғирдлар бахтига соғ бўлинг деб тилак билдирамыз.

Нодира СОАТОВА,
филология фанлари
номзоди, доцент

